

ก้นกั๊กมหิดล...ต้นไม้น้ำขึ้นถิ่นของไทย

ก้นกั๊ก ก้นกั๊กมหิดล เป็นพืชที่พบเฉพาะในเขตจังหวัดกาญจนบุรี บนพื้นที่โล่งตามภูเขาหินปูน ชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Afgekia mahidoliae* B. L. Burt & Chermisir. ข้อมูลจาก...ฐานข้อมูลพรรณไม้ที่ใช้ในงานสถาปัตยกรรม (<http://agkc.lib.ku.ac.th/>) บอกว่าเป็นไม้เลื้อยที่มีเถาขนาดกลาง มีดอกสีขาวปนม่วงอ่อนโดยช่วงที่ดอกบานคือช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน ต้นก้นกั๊กมหิดลสามารถขึ้นได้ดีในดินทั่วไป แต่ต้องมีแดดตลอดทั้งวัน

ลักษณะทั่วไปของก้นกั๊กมหิดล...

เป็นไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็ง อายุหลายปี กิ่งอ่อนสีเขียว มีขนนุ่มปกคลุม ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงสลับ ใบย่อย 9-11 ใบ รูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 2.2-3.5 เซนติเมตร ยาว 5-5.6 เซนติเมตร ปลายใบแหลมถึง โคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบบาง

ผิวใบด้านบนมีขนหนาแน่น น้อยกว่าด้านล่าง

ดอกเป็นสีขาวปนม่วงอ่อน ออกเป็นช่อแบบช่อกระจุกตามซอกใบที่ปลายกิ่ง ช่อดอกยาว 12-25 เซนติเมตร กลีบประดับสีม่วงอมเขียว รูปรีเรียวด้านนอก มีขนยาว กลีบเลี้ยงสีม่วงอ่อน โคนกลีบเชื่อมติดกันปลายแยก 5 แฉก ดอกรูปถั่วมี 5 กลีบ กลีบกลางตั้งขึ้นสีม่วง กลีบคู่ข้างสีม่วงเข้ม กลีบคู่ล่างสีเหลืองอ่อน โคนกลีบมีแถบสีเหลือง รูปสามเหลี่ยมมีขนปกคลุม ดอกทยอยบานจากโคนช่อไป

ปลายช่อ 4-6 ดอก เมื่อผลแห้งจะแตกเป็นสองซีก เป็นฝักรูปแถบ กว้าง 2-4 เซนติเมตร ยาว 7-9 เซนติเมตร สีน้ำตาล มีขนปกคลุม เมล็ดทรงกลมสีดำ เป็นมัน 2 เมล็ด

การใช้งานด้านภูมิทัศน์...ก้นกั๊กมหิดลมีดอกสวย สีสวย เป็นไม้เลื้อยจึงสามารถปลูกคลุมซุ้มไม้เลื้อยหรือรั้ว ดอกร่วงง่ายแต่สามารถทนแล้งได้ ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด มีลักษณะพิเศษของพืชชนิดนี้ คือไม่ตายง่าย และไม่พุ่มเหมือนพืชเถาอื่น ๆ ถ้าปลูกในดินที่ดีแล้วจะออกดอกดกมาก

อายุขึ้นหลายปี และเมื่อเถาแห้งไป ก็สามารถงอกงามขึ้นได้ใหม่ ซึ่งความเป็นไม้เถาเนี่ยสื่อความหมายถึงความก้าวหน้าและความสามารถในการปรับตัวให้พัฒนาไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างดี....

“ก้นกัยมหิดล”...เป็นพรรณไม้ที่มีความงามสมกับบทเพลงของมหาวิทยาลัยมหิดลที่มีชื่อเพลงเป็นชื่อเดียวกับพรรณไม้ชนิดนี้ว่า.....

...ก้นกัยมหิดล
ทั่วสกลนามมงคลประดับฟ้า
เอกมณีหนึ่งเดียวในโลกา
ม่วงอร่ามงามสง่าตระการไกล....

“สุโขทัยโมสร”

เมื่อคราครบรอบ 30 ปีแห่งมหาวิทยาลัยมหิดล ทางมหาวิทยาลัยมหิดลจึงจัดประกวดหาต้นไม้สัญลักษณ์ซึ่งผลการประกวดทางมหาวิทยาลัยมหิดลตัดสินให้ “ก้นกัยมหิดล” เป็นต้นไม้สัญลักษณ์ โดยสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประธานพระกรุณาธิคุณ ทรงมีพระวินิจฉัยชี้ขาด ด้วยเหตุผลว่า...เป็นต้นไม้ที่พบในประเทศไทย สามารถปลูกได้ง่าย มีนามเป็นมงคล มีชื่อพ้องกับนามมหาวิทยาลัย และมีลักษณะสวยงามแม้จะเป็นไม้เถา แต่ก็สามารถจัดแต่งเป็นทรงพุ่มได้หลายแบบ มี